

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **A. M.**, zast. JUDr. Lenkou Šimanovou, advokátkou, se sídlem Masarykovo náměstí 1007, Vizovice, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 3. 2010, č. j. 41 Ad 9/2010 – 9,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 3. 2010, č. j. 41 Ad 9/2010 – 9, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 8. 3. 2010, č. j. 41 Ad 9/2010 – 9, odmítl řízení o podání žalobce ze dne 2. 1. 2010 a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění soud uvedl, že podáním ze dne 2. 1. 2010, jenž bylo krajskému soudu doručeno prostřednictvím žalované, žalobce požádal o soudní přezkum rozhodnutí, neboť žalovaná zamítla jeho žádost o plný invalidní důchod, když podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně (dále též „OSSZ“) ze dne 10. 9. 2009 není plně invalidní. Dále žalobce popsal svůj zdravotní stav a přiložil k žalobě záznam o jednání – posouzení zdravotního stavu ze dne 10. 9. 2009. Soud žalobce usnesením ze dne 28. 1. 2010 vyzval, aby do patnácti dnů doplnil a upřesnil své podání tak, aby bylo označeno rozhodnutí správního orgánu, které napadá a den jeho doručení nebo jiného oznámení žalobci, aby byly uvedeny důkazy, které navrhuje provést k prokázání svých tvrzení, aby byl učiněn návrh výroku rozsudku a byl připojen opis napadeného rozhodnutí, a současně žalobce podle § 37 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), poučil, že neodstraní-li ve

stanovené lhůtě vady, jejichž odstranění soud nařídil a jež brání věcnému vyřízení podání, bude jeho podání odmítnuto. Žalobce na výzvu doplnil svoji žalobu podáním ze dne 13. 4. 2008, v němž uvedl, že napadá rozhodnutí - posouzení zdravotního stavu OSSZ Zlín ze dne 7. 10. 2009, č. j. LPS/2009/5027-ZL_CSSZ, a dále požádal o změnu žaloby s tím, že požaduje přiznat pouze částečný invalidní důchod. Soud konstatoval, že ze žaloby ze dne 2. 1. 2010 i z jejího doplnění ze dne 27. 2. 2010 vyplývá, že žalobce podal správní žalobu proti rozhodnutí posudkové komise OSSZ Zlín ze dne 7. 10. 2009. Poukázal na to, že posudek posudkového lékaře není rozhodnutím o nároku na dávku důchodového pojištění, a není tedy soudem přezkoumatelný. Uzavřel, že rozhodování o posudku posudkového lékaře OSSZ nepatří do pravomoci Krajského soudu v Brně; nedostatek pravomoci je nedostatkem podmínek řízení, který nelze odstranit, a proto soud řízení o podání ze dne 2. 1. 2010 odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, v níž konstatoval, že je směřována k zamítnutí částečného invalidního důchodu Českou správou sociálního zabezpečení – Odbor rozhodování o dávkách důchodového pojištění. Poukázal na to, že se jedná o nesprávné vyhodnocení zdravotního stavu při rozhodování o splnění nároku na částečný invalidní důchod, přičemž v zaslaném dopise od ČSSZ v Praze se vyloženě odvolávají na zaslaný zdravotní posudek z OSSZ ze Zlína. Dále zdůraznil, že tento posudek již jedenkrát napadnul, byl neobjektivní a nezahrnoval podstatné zdravotní postižení, kterým je dlouhodobě omezován. Uvedl, že žádá o přidělení bezplatného advokáta.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 10. 5. 2010, č. j. 41 Ad 9/2010 - 21, ustanovil zástupcem stěžovatele pro řízení o kasační stížnosti JUDr. Lenku Šimanovou, advokátku.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel označil kasační důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Uvedl, že nezákonnost spatřuje v tom, že OSSZ Zlín při posuzování zdravotního stavu stěžovatele vycházela z nesprávné rodinné anamnézy, přičemž stěžovatel záznam o jednání odmítl podepsat a své výhrady uvedl; tyto jeho výhrady měly být v záznamu uvedeny i s tím, že odmítl podepsat. Poukázal na vyjádření žalované ze dne 19. 1. 2010, v němž sdělila, že je při svém rozhodování zcela závislá na posudku lékaře OSSZ, a proto navrhuje vyhotovení posudku u příslušné posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí. Konstatoval, že tento návrh zřejmě vychází z toho, že vznikly dodatečně pochybnosti o správnosti postupu OSSZ při posuzování zdravotního stavu stěžovatele. Byl toho názoru, že se tímto snažila žalovaná napravit vady vzniklé v průběhu řízení o přezkoumání zdravotního stavu, neboť proti jejímu rozhodnutí nejsou přípustné řádné opravné prostředky, a proto nechala rozhodnutí na soudu. Dále uvedl, že podle jeho názoru je z obsahu žaloby a jejího doplnění zřejmé, že žaloba směřuje proti rozhodnutí žalované, neboť toto rozhodnutí bylo přílohou doplnění, které stěžovatel zaslal krajskému soudu. Zdůraznil, že žaloba ze dne 2. 1. 2010 byla navíc zaslána cestou žalované, nikoliv cestou OSSZ a nebyla žalovanou zpochybněna. Upozornil na to, že se krajský soud při rozhodování nevypořádal s tím, zda bylo rozhodnutí žalované vydáno v souladu s právními předpisy. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že nevyužívá možnosti se k ní vyjádřit. Dále uvedla, že kontrolou soudního spisu bylo zjištěno, že napadené usnesení nebylo na soudní oddělení žalované předáno, i když bylo žalované pravděpodobně doručeno, a proto požádala o jeho zaslání.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.).

Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné (§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné (§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu, *je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, publikovaný ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 625/2005, vše zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz). Z citovaného rozsudku vyplývá, že v projednávané věci je jediným uplatnitelným kasačním důvodem důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

Kasační stížnost je důvodná.

Z obsahu soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že v iniciačním podání ze dne 2. 1. 2010 stěžovatel uvedl: *„Tímto podávám žalobu k soudu prostřednictvím České správy sociálního zabezpečení v Praze. Jedná se o soudní přezkum. Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 7. 10. 2009 nejsem plně invalidní, ČSSZ zamítla žádost o plný invalidní důchod. ČSSZ v Praze zřejmě nemohla posoudit můj zdravotní stav, neboť ze záznamu o jednání ze dne 10. 9. 2009 MUDr. M. B. jsou napsané nepravdivé údaje, a můj zdravotní stav je posouzen pouze okrajově. Otec zemřel v 80 letech a ne v 60 letech, matka stárím, ta do dnešního dne žije, bratr se léčí s ICHDKKOA: podniká v dopravě. Mé velké bolesti se nedají popsat, zkuste večer usnout s velkýma bolestmi, které vám nedají celou noc klidně spát, ráno vstaňte do práce. Nejen že bolesti trvají někdy i několik dnů, včetně omezeného pohybu s velkýma bolestmi. Tyto velké bolesti by měl zkusit osobně posuzující lékař, musí si uvědomit, že posuzuje člověka a ne zvíře.“* K tomuto podání stěžovatel přiložil záznam o jednání OSSZ ze dne 7. 10. 2009, č. j. LPS/2009/5027-ZL_CSSZ.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 28. 1. 2010, č. j. 41 Ad 9/2010 - 5, stěžovatele vyzval, aby do patnácti dnů doplnil a upřesnil své podání tak, aby bylo označeno rozhodnutí správního orgánu, které napadá a den jeho doručení nebo jiného oznámení žalobci, aby byly uvedeny důkazy, které navrhuje provést k prokázání svých tvrzení, aby byl učiněn návrh výroku rozsudku a byl připojen opis napadeného rozhodnutí. V odůvodnění soud uvedl, že podání nelze v dané podobě projednat, protože postrádá

zákonem stanovené náležitosti označené ve výroku tohoto usnesení. Stěžovatel je povinen především řádně označit napadené rozhodnutí, stěžovatel také navrhne důkazy, které mají být v řízení provedeny, případně je ke svému podání připojí. Jedná se především o lékařské nálezy, o něž opírá svůj nárok, pokud již nebyly hodnoceny lékařem OSSZ ve správním řízení. Nemá-li stěžovatel příslušné nálezy k dispozici, označí alespoň přesnou adresu lékařů nebo zdravotnických zařízení, kde je možno tuto dokumentaci vyžádat. Stěžovatel poté učiní závěrečný návrh ve věci. K tomu jej soud poučil, že napadené rozhodnutí může být k jeho návrhu zrušeno a vráceno žalované k dalšímu řízení s příslušným závazným právním názorem v otázce plné nebo částečné invalidity a že opis napadeného rozhodnutí je nutno připojit (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Krajský soud rovněž stěžovatele poučil, že neodstraní-li ve stanovené lhůtě výše uvedené vady podání, bude řízení o správní žalobě odmítnuto.

V podání ze dne 27. 2. 2010 stěžovatel uvedl: „*Chci požádat Krajský soud v Brně o uznání změny: žádost o plně invalidní důchod chci změnit, na žádost o invalidní důchod ČÁSTEČNÝ. Důvod: o změně navýšení bodového hodnocení pro posouzení zdravotního stavu jsem se dověděl v letošním roce. Po tomto navýšení nemám předpoklad dosáhnout na plný invalidní důchod.*“

Dále uvedl, že „- rozhodnutí správního orgánu České správy sociálního zabezpečení bylo označeno Č. j. LPS/2009/5027-ZL CSSZ.

- důkazy jsem uvedl řádně a důkladně – nebyl na uvedené důkazy brán posuzujícím lékařem žádný zřetel.

- výrok rozsudku jsem odmítl podepsat, posuzující lékaře jsem sdělil, že je posouzení částečné a velmi strohé. Pani doktor neměla zájem o skutečné uvedené zdravotní problémy. Asi za deset minut byl posouzen můj zdravotní stav.

- ano, byl připojen opis napadeného rozhodnutí.

Napadené rozhodnutí – posouzení zdravotního stavu, ze dne 7.10.2009 OSSZ Zlín.“

Navrhl „znovu řádné posouzení mého zdravotního stavu, kontrola zdravotního stavu ze záznamů v lékařské kartě.“ K tomuto podání doložil „1 x příloha posouzení zdravotního stavu OSSZ – Zlín nepřesahuje 33 %. 1 x rozhodnutí OSSZ Praha – zde jen 15 % - je na posudku lékaře zcela závislé. 1 x dotazník bolesti.“

Krajský soud následně vydal usnesení napadené kasační stížností.

Z takto zjištěného skutkového stavu vycházel Nejvyšší správní soud při rozhodování o kasační stížnosti.

Jak již Nejvyšší správní soud dříve stanovil, „odmítl-li krajský soud žalobu jako neprojednatelnou a nezabýval-li se jí věcně, přezkoumává Nejvyšší správní soud v kasačním řízení jen to, zda krajský soud správně posoudil nesplnění procesních podmínek; věcný obsah žaloby přezkoumávat nemůže“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65). Ve světle výše uvedeného tedy Nejvyšší správní soud přezkoumal pouze postup krajského soudu v předchozím řízení, tj. zákonnost usnesení krajského soudu o odmítnutí žaloby.

Krajský soud podání stěžovatele usnesením odmítl, neboť dospěl k závěru, že stěžovatel napadl rozhodnutí posudkové komise Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 7. 10. 2009, které však není rozhodnutím o nároku na dávku důchodového pojištění, a nepodléhá proto soudnímu přezkumu.

Nejvyšší správní soud se se závěrem krajského soudu neztotožňuje.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *přepjatý formalismus při posuzování náležitosti žaloby ve správním soudnictví - a stejně tak i jakýchkoliv jiných procesních úkonů účastníků řízení - naprosto neodpovídá principu materiálního právního státu, ale ani samotnému poslání soudnictví. Soudy jsou nezávislé a nestranné státní orgány, které usilují o nalezení spravedlnosti rozhodováním v konkrétních věcech a které nemohou odmítnout zabývat se určitou věcí ze zcela formálních či spíše formalistických důvodů, ale pouze z takových příčin, které poskytování soudní ochrany skutečně vylučují. ... Žaloba ve správním soudnictví představuje procesní úkon, jímž se žalobce obrací na soud a žádá jej, aby jeho veřejnému subjektivnímu právu, které bylo ohroženo či porušeno, originálně poskytl spravedlivou ochranu. Jestliže tedy soudní řád správní požaduje, aby žaloba splňovala určité náležitosti, nečiní tak proto, aby krajské soudy formalisticky trvaly na naplnění litery zákona, ale proto, aby žaloba mohla být podkladem právě pro poskytování několikrát zmíněné spravedlivé ochrany veřejným subjektivním právům v rámci soudního řízení. Krajské soudy musí mít tento základní smysl a účel žaloby vždy na zřeteli, a dále si musí zodpovědět otázku, jaký konkrétní smysl a účel má ta která konkrétní zákonem stanovená náležitost žaloby, a podle obsahu (samozřejmě netoliko pouze podle slov) žaloby podané žalobcem posoudit, zda tyto náležitosti splněny jsou či nikoliv. Na žalobu je přitom nutno pohlížet jak na jeden celek; proto nelze jednotlivé náležitosti posuzovat izolovaně. (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2004, č. j. 5 Afs 16/2003 - 56, publikované ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 534/2005).*

Lze s krajským soudem souhlasit v tom směru, že iniciační podání stěžovatele nesplňovalo náležitosti žaloby stanovené v § 71 s. ř. s., a krajský soud jej proto správně vyzval k tomu, aby odstranil vady tohoto podání. Z obsahu iniciačního podání stěžovatele bylo především sporné, které rozhodnutí napadá, tj. bylo sporné, zda brojí proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 11. 2009, jímž zamítla jeho žádost o plný invalidní důchod, nebo proti záznamu o jednání OSSZ ze dne 7. 10. 2009.

Nejvyšší správní soud po zhodnocení obsahu obou podání stěžovatele včetně příloh na rozdíl od krajského soudu shledal, že tato podání směřují proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 11. 2009, č. X, které stěžovatel přiložil k druhému z nich.

Tomuto závěru nasvědčuje skutečnost, že stěžovatel v iniciačním podání uvedl číslo shora zmíněného rozhodnutí žalované, jsouc veden pokynem „*V písemném styku vždy uvádějte toto číslo*“. Stejně tak způsob, jaký stěžovatel zvolil k doručení iniciačního podání, odpovídá poučení uvedenému v rozhodnutí žalované, přičemž jej adresoval: **ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČEBÍ, ÚŠŘEDÍ – ODBOR ROZHODOVÁNÍ O DÁVKÁCH DŮCHODOVÉHO POJIŠTĚNÍ**; označil tedy oddělení žalované, které o jeho žádosti o plný invalidní důchod rozhodlo a jež je v záhlaví shora popsaneho rozhodnutí žalované uvedeno. Dále je nutno zdůraznit, že stěžovatel v iniciačním podání poukázal na

to, že „Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení ve Zlíně ze dne 7. 10. 2009 nejsem plně invalidní, ČSSZ zamítla žádost o plný invalidní důchod.“ (důraz doplněn).

Tomuto závěru nemůže odporovat ani obsah doplňujícího podání, v němž stěžovatel uvedl, že „rozhodnutí správního orgánu České správy sociálního zabezpečení bylo označeno Čj. LPS/2009/5027-ZL_CSSZ“, neboť k němu doložil rozhodnutí žalované ze dne 3. 11. 2009, č. X, které však označil jako „rozhodnutí OSSZ Praha – zde jen 15 % - je na posudku zcela závislé“. Nejvyšší správní soud totiž již v rozsudku ze dne 28. 1. 2009, č. j. 4 Ads 131/2008 - 36, zdůraznil, že „i před účinností soudního řádu správního bylo soudy ve správním soudnictvím důsledně vyžadováno, aby navrhovatelé (žalobci) řádně označili rozhodnutí, proti němuž jejich opravný prostředek směřoval, a pokud navrhovatelé setrvali přes poučení soudů na tom, že žalovanou je okresní správa sociálního zabezpečení, případně opravný prostředek směřuje proti „posudku okresní správy sociálního zabezpečení“, byla podání žalobců odmítána podle § 43 odst. 2 o. s. ř. Tento výše popsany postup neplatil absolutně a vždy bylo třeba zvažovat konkrétní okolnosti věci. Přiložil-li účastník řízení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, kterým bylo rozhodnuto o dávce, byla tato skutečnost považována za dostačující pro závěr o tom, které rozhodnutí má být soudem přezkoumáno.“

Z obou podání je navíc zjevné, že stěžovatel nerozlišuje mezi Českou správou sociálního zabezpečení a okresní správou sociálního zabezpečení; tyto dva orgány sociálního zabezpečení pravidelně zaměňuje a připisuje jim úkony, které neučinily, což nepochybně svědčí nejen o tom, že je právním laikem, ale rovněž o tom, že nemá přehled o funkčním uspořádání, pravomoci a úkolech jednotlivých orgánů sociálního zabezpečení při rozhodování o nároku na plný invalidní důchod. Je dále zjevné, že stěžovatel neporozuměl usnesení krajského soudu, jímž ho vyzval k odstranění vad, jelikož na výzvu soudu, aby učinil návrh výroku rozsudku, uvedl, že „výrok rozsudku jsem odmítl podepsat, posuzující lékaře jsem sdělil, že je posouzení částečné a velmi strohé. Pani doktor neměla zájem o skutečné uvedené zdravotní problémy. Asi za deset minut byl posouzen můj zdravotní stav.“

Nejvyšší správní soud ve svých rozhodnutích opakovaně vyjádřil, že při odstraňování vad podání musí soud postupovat způsobem přiměřeným individuální charakteristice vyzývaného subjektu, s přihlédnutím ke všem okolnostem případu. V dané věci je v souladu s těmito požadavky s ohledem na vzdělání, věk a zkušenosti stěžovatele patrné, že svým podáním ze dne 2. 1. 2010 napadl rozhodnutí žalované, jímž mu zamítla žádost o plný invalidní důchod, přičemž nezákonnost spatřoval v nesprávném a neúplném posouzení zdravotního stavu lékařem OSSZ.

Na rozdíl od krajského soudu je tudíž Nejvyšší správní soud přesvědčen, že podání stěžovatele bylo žalobou a bylo z něho dovoditelné, které rozhodnutí (kterého orgánu) stěžovatel napadá. Ostatně takto pochopila toto podání i sama žalovaná, když podání stěžovatele označila za žalobu a postoupila je přípisem ze dne 19. 1. 2010 krajskému soudu.

Nejvyšší správní soud tedy shledal napadené usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 8. 3. 2010, č. j. 41 Ad 9/2010 – 9, nezákonným ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., a proto je podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Za dané procesní situace se Nejvyšší správní soud nezabýval ostatními námitkami uplatněnými v kasační stížnosti.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s. zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu nyní bude, aby v mezích žalobních bodů přezkoumal napadené rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti a o odměně ustanovené zástupkyně stěžovatele rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. krajský soud.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. srpna 2010

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu